

Rafik
Schami

SOFIA

*alebo
Začiatok všetkých
príbehov*

Rafik
Schami

SOFIA

alebo
Začiatok všetkých
príbehov

ZELENÝ®
KOCÚR

Z nemeckého originálu Rafik Schami: Sophia (Carl Hanser Verlag, München, 2015)
preložil Marián Hatala

Zodpovedná a jazyková redaktorka: Lujza Bakošová

Translation © 2017 by Marián Hatala

The translation of this work was supported by a grant from Goethe Institut which is funded by the German Ministry of Foreign Affairs.

Preklad tejto knihy podporil Goetheho inštitút, ktorého financovanie zabezpečuje nemecké Ministerstvo zahraničných vecí.

Prekladateľ na dokončenie prekladu diela čerpal tvorivé štipendium
Literárneho fondu

Copyright © Carl Hanser Verlag München 2015

Foto autora © Peter-Andreas Hassiepen

Slovak edition © 2017 by Vydavateľstvo Zelený Kocúr s. r. o.

www.zelenykocur.sk

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-80-89761-30-2

EAN 9788089761302

*Pre
Root a Emila,
ktorí stále overujú moje príbehy,
&
pre všetkých,
ktorí pokladajú fatamorgánu
za svoj stratený raj*

SEN O ZACHOVANÍ ROVNOVÁHY

Trpezlivosť a humor sú dve ťavy,
na ktorých možno prejsť cez každú púšť.

arabské príslovie

DAMASK LETO 2006

Aida jazdila v ten deň zvlášť neisto. Na bicykli síce rovnováhu udržala, no ustavične sa pozerala na riadidlá a jej predné koleso zanechávalo na zemi vlnovku. Karím ju napomínal: „Dívaj sa dopredu, zabudni na riadidlá, budú otrocky nasledovať tvoj pohľad.“ Ona však ako hypnotizovaná upierala oči na lesklý rám medzi rukami.

Bol to krst ohňom, ako Aida nazvala svoju jazdu po Jazmínovej uličke. V ten deň mala obuté biele espadrilky, oblečené modré nohavice a červeno-biele pružkované tričko. Dlhé sivé vlasy si zviazala do chvosta. Znovu a znovu sa rozkývala zo strany na stranu a pritom sa hlasno smiala, akoby chcela potlačiť búšenie srdca, zatiaľ čo Karím držal bicykel pevne za sedlo.

Bol to robustný holandský bicykel, ojazdený, kúpený pred tridsiatimi rokmi. Karím ho mal rád a po všetky tie roky nikomu nedovolil naň sadnúť. Nikdy si nedokázal ani len predstaviť, že by to raz mohlo byť inak. Až kým sa ho Aida pred mesiacom ne-

opýtala, či existuje niečo, čo neovláda a vždy si želal sa to naučiť. Boli spolu už viac než pol roka.

„Hrať na dákom hudobnom nástroji,“ odvetil trochu váhajúc, „presnejšie, vyčariť svoje obľúbené melódie na oud¹...“ dodal potichu a zvyšok – „... tak ako to vieš ty,“ – prehltol. Lebo si bol istý, že je neskoro. Ruky mal síce šikovné, no už vyše sedemdesiatpäťročné.

Sníval o tom už ako dieťa, ale v rodičovskom dome sa muzicírovaním pohrdalo. Majetná rodina síce vlastnila rádio a jeho otec príležitostne počúval okrem správ a spravodajstva i nejakú tú pieseň či koncert, ale nikomu nedovolil spievať alebo hrať na hudobnom nástroji. Karímova matka mala nádherný hlas, no spievala len tajne, keď otec nebol doma. Jedného dňa sa Karímov brat Izmael odvážil potichu hrať na flaute, ktorú si kúpil, a ušla sa mu bitka. „Taká cigánska haraburda,“ skonštatoval otec opovržlivo.

Aide sa rozžiarili oči. „To ťa môžem naučiť za tri mesiace. Ak budeš každý deň usilovne cvičiť, melódie si cestu k tvojim jemným prstom nájdú. Treba však trochu trpezlivosti,“ povedala, po chvíľke váhania dodala, „i humoru,“ a pohľadila ho po tvári.

„A ty? Čo si si vždy želala a nikdy si sa neodvážila to uskutočniť?“ rozpačito sa zasmial Karím, zakrývajúc neistotu.

„Jazdiť na bicykli. To bol môj dievčenský sen. Bratovi, jeho priateľom a všetkým chalanom na okolí som závidela, ako sa vznášajú, ľahkí ako pierka. Keď som to želanie raz vyslovila, moja mama zareagovala hlasno a podráždene. Taká bola vždy, keď sa jej zmocnil strach. Nech si to vyhodím z hlavy, ženy zostávajú doma, bicykle im netreba. Bicyklovanie môže mať vážne následky, vysvetľovala a pritom sa tvárila dôležite. Keď som sa začudovane a zároveň naivne opýtala, aké následky, tvrdila, že

---

1 Oud – tradičný arabský strunový nástroj s hlbokou rezonančnou skriňou v tvare hrušky a s krátkym krkom (pozn. prekl.).

nejedna mladá žena prišla z bicyklovania o panenstvo. Vysvetľuj potom hlúpym mužom, že si ešte panna, povzdychla si. Nedalo sa nič robiť.

Ja som tomu neverila. Bolo to ako všetko, čo mama vrela, keď ju premkol strach. Dramatizovala tak, že sa človek ocitol v spleti povier, strachov a tiesní, a z tejto pochmúrnosti ťažko mohol dospieť k pravde. Pitie kávy u mladých dievčat spôsobuje, že im začnú rásť fúzy, rozbité zrkadlá znamenajú sedem rokov nešťastia, fajčenie zapríčiňuje neplodnosť, žartovné škúlenie sa môže zmeniť na trvalé, no a tehotné ženy majú jesť ovocie, aké si len želajú, inak sa bábätku vyhodia na tvári či na tele červené fľaky v podobe vytúžených ovocných plodov. Strýko Barakat, manžel tety Márie, šiel vraj štyri dni na koni do Jaffy² a naspäť, aby svojej tehotnej žene doniesol pomaranče. Tešila sa košíku povestných sladkých plodov a neskôr zdravému dieťaťu.

Ja som v bicyklovaní videla eleganciu a udržanie rovnováhy som prirovnávala k chôdzi cirkusového artistu po napnutom lane. A k tomu tá vznešenosť!“

„Nadobudneš ju za dva-tri týždne,“ poznamenal Karím a vzápätí si uvedomil vlastnú ľahkomyselnosť. Pri hre na oude si človek nemôže zlomiť ruku alebo nohu, pri bicyklovaní veru áno. Aide sa rozžiarili tmavé oči, priskočila k nemu, vrúčne ho pobzkala na pery a jeho výčitky svedomia sa rozplynuli ako tma v izbe, v ktorej niekto náhle rozsvietil.

„Nauč ma to,“ prosívala a on jej v očiach zbadal slzy radosti.

Zvláštne, ako dlho dokáže človek žiť s tajnými želaniami. Chodili spolu už viac ako šesť mesiacov a otvorene sa rozprávali o svojich doterajších životoch, a odrazu objavili, že toho jeden o druhom ešte stále nevedia dost’.

---

² Jaffa – starobylé prístavné mesto v Izraeli, nachádza sa južne od Tel Avivu (pozn. prekl.).

„Možno som sa bála, že sa mi budeš vysmievať,“ povedala Aida, i keď skôr preto, aby to otáľanie vysvetlila sama sebe. Karím prikývol. „Hovoríš mi z duše. Od dvadsiateho roku života som to už nikomu neprezradil. A keď sa ma niekto spýtal na moje nesplnené želania, povedal som: Chcel by som vedieť tancovať. A lietat' ako lastovička. Po smrti mojej ženy Amiry som už viac nechcel tancovať.“

„Ja som sa zase pri tanci nikdy nevedela uvoľniť. Zakaždým som dávala pozor, aby súhlasil počet krokov. Počítala som ich. Prestala som s tým, až keď som mala desať, dvanásť rokov. Ale bicyklovanie zostalo mojím snom.“

Aida bola skôr malá. Bosá dosahovala čelom k jeho ramenám. Mala štíhlu atletickú postavu a kto nevedel, že má po päťdesiatke, hádal jej štyridsať rokov. Vždy keď jej lichotili, odvetila so smiechom: „Láska omladzuje. Zal'úbte sa a uvidíte!“

Bola aj dosť odvážna. Onedlho to zistil aj Karím, preto sa začal o ňu strachovať. Pre tú jej samopaš.

Po týždni cvičných jász na skoro stále prázdnom parkovisku jednej skrachovanej textilnej továrne pred Východnou bránou neďaleko jej i jeho domu chcel, aby cvičila aj na rušnej ulici, a odprevadil ju tam. Ulica bola o čosi širšia, na západnej strane viedla paralelne s Jazmínovou uličkou. Aida jazdila úplne pokojná, zatiaľ čo Karím zvieral sedlo. Ženy a muži, postávajúci pri oknách či dverách svojich domov, ju pozorovali a nesúhlasne krútili hlavami. Na Aidu to však neurobilo nijaký dojem. Čoskoro ju Karím pustil a ani to nespozorovala. Bežal popri nej a keď ho zbadala, takmer zamdlela. „Drž ma pevne! Zbláznil si sa?“ volala zúfalo a tak-tak že nenarazila do múra. Držal ju teda pevne. Napokon zabrzdila, zastavila a uľahčene si vydýchla.

Trvalo ďalších päť dní, kým naňho po prvých metroch zavola-
la, že ju už môže pustiť. Idúc po ulici zvonila, neskôr sa na rohu
Židovskej ulice obrátila a so širokým úsmevom sa vrátila k nemu.
Zákruty však nezvládala. Dva razy si o múr odrela koleno, lebo
vykrojila priveľký oblúk. Z kolien jej tiekla krv, natrhla si nohavi-
ce, no nespadla. Keďže o týždeň jazdila výborne, Karím navrhol,
aby ďalej cvičila v Postrannej uličke, kde síce premávajú aj autá,
no pomaly. V tejto beztvarej a širokej ulici sa nachádza sídlo ka-
tolíckeho patriarchu i veľký katolícky kostol.

Aida bola proti. „Tam sa to len hemží farármi a biskupmi. Ich
pohľady ma znervózňujú.“ Usmievala sa pri predstave, že kľučí
v spovednici, do ktorej nevstúpila už päťdesiat rokov, a hovorí:
„Páter, zhrešila som.“

„A čo také sme vykonali? Ako sme zhrešili? V myšlienkach?
Telesne?“

„Áno, telesne, s bicyklom,“ odvetila by. Priateľka Sára jej roz-
právala, že jazdenie na bicykli ženy sexuálne uspokojuje. „Veď ty
už vieš,“ poznamenala, „že sedlo si svoju úlohu splní lepšie než
nejeden chlap.“ Sára tomu verila, hoci sama sa nikdy nebicyklo-
vala.

„A čo v Jazmínovej uličke?“ vrátil sa Karím k pôvodnej myš-
lienke.

„To by nebolo zlé.“ Aida chcela ženám predviesť, že teraz je
z nej cyklistka. „Najlepšie o tretej popoludní, keď všetci pose-
dávajú predo dverami,“ povedala a zasmiala sa, keď si všetkých
predstavila, ako na ňu gánia s otvorenými ústami. Karím prevrá-
til oči. Bola to jeho ulica. „Ak toto zvládnem bez držania, prej-
dem aj cez peklo,“ vyhlásila Aida. Ulicu poznala už dávno a ženy
pol roka, odkedy sa stala Karímovou milenkou.

Jazmínová ulička leží v kresťanskej štvrti Damasku pri historickej Rovnej ulici medzi Priechnou a Postrannou uličkou a s oboma je paralelná.

Dostať sa do tejto uličky so šírkou možno len štyri metre sa dá popod kamenný oblúk a úzky, ani nie meter široký tmavý koridor. Toto hrdlo fľaše Aidu ubránilo, pretože zostala chránená pred premávajúcimi autami a motorkami. Vchod, ktorý pripomína väčšmi bránu domu, než pasáž vedúcu k uličke, turisti zväčša prehliadnu. Priečelie nad oblúkom, rozdelené na dve polovice, bráni pohľadom zvonku a dokonale maskuje.

Až do päťdesiatych rokov zdobila vchod brána vykovaná zo železa a bronzu. Tá však po výstave „Brány Damasku“ v roku 1959 náhle zmizla. Ešte nasledujúce desaťročia sa šírili fámy, že akýsi ropný magnát zaplatil riaditeľovi výstavy fúru peňazí a zdobený kus si odviezol do Kuvajtu.

Aj tí zvedaví turisti, ktorí cez tunel prejdú, čoskoro sklamane konštatujú, že Jazmínová ulička už nemá čo ponúknuť, pravda, okrem nezvyčajne udržiavanej dlažby z kamenných platní a množstva lavičiek, popínavých rastlín a kvetináčov pôsobiacich skoro ako gýč. Nápadne rafinované stavby v uličke chýbajú, zato sú v nej samé jednoposchodové domy s obyčajnými fasádami z hlinenej omietky a všetky vyzerajú takmer rovnako. Turisti nevedeli, že skromná fasáda je dôkladne premysleným, stáročia účinným maskovaním. Zadrží návštevy závistlivcov i vymáhačov daní. Vnútri, za dverami, sa pod holým nebom otvárali dvory – svedkovia pôžitkárskeho života Damasku.

Jazmínová ulička sa končí po päťsto metroch v okrúhlym Kláštorom námestí, ktoré z väčšej časti lemujú domy a dva obchody s potravinami a potrebami pre domácnosť. Karímov veľký dom stojí na rohu, posledné dvere na ľavej strane. Druhé dvere vo vysokom kamennom múre na námestí vedú do záhrady. Hneď vedľa

nich stojí prastará, rozpadávajúca sa lavička, vytesaná z jedného bieleho kamenného bloku. Karím si na nej počas letných popoludní zvykne dopriať kávu. Pozorovateľovi sa núka malá panoráma kláštornej ruiny, spomedzi veľkých kamenných kvádrov a zvyškov múrov vykúka trochu zelene. Kláštor postavený v desiatom storočí a zasvätený svätému Jánovi úplne zničilo zemetrasenie v roku 1157. Len v samotnom Damasku a okolí napočítali osemdesiat tisíc mŕtvych, čiže dve tretiny obyvateľstva. Damašťania však z trosiek povstali – ako mnohokrát v dejinách – a svoje mesto vybudovali znovu. Kláštor však už nepostavili. Kamene z neho putovali do mnohých domov v kresťanskej štvrti, ani čoby kláštor a jeho patrón Ján mali ďalej žiť v každom z týchto domov.

Na tomto mieste historické mestské hradby v pozadí nevyzerajú veľmi atraktívne. Náhlivé a nedostatočné opravy, využívajúce rozmanité malé kamene z rôznych storočí, ich obrali o všetku krásu, hoci každé poškodenie prezrádzalo dáku tragédiu. Okrem toho sutina z popola a hliny, nahromadená zemetrasením a požiarimi, siahala na tejto strane hradieb do dvoch tretín ich výšky. Obyvatelia Damasku nikdy nesmeli sutinu vynášať z mesta, aby nezničili okolitú úrodnú planinu, ktorá ich živila. Mestské hradby sú zvonku, smerom k Ulici Ibn-Asakira³, vysoké deväť metrov, no znútra na okraji Kláštorného námestia dosahujú výšku iba troch metrov.

V strede ruiny pred hradbami sa k nebu týčia dva topole, povznesené nad nízky svet naokolo. Cudzinci sa sotva zaujímajú o to, že 23. júna presne o siedmej hodine svieti slnko rovno pomedzi kmene stromov a rozžiarí špičku obyčajného náhrobku – dva metre vysokého obdĺžnikového, nahor sa zužujúceho stĺpa z granitu. Nenápadný hrob pod stélou často pokrývajú kve-

---

3 Ibn-Asakir (1105 – 1176), slávny damaský vedec a historik (pozn. prekl.).

ty. Väčšina návštevníkov vie málo o týchto milencoch, ktorých spojila smrť, pretože im život bránil nájsť naplnenie v láske. Obyvatelia kresťanskej štvrte však poznajú príbeh o Fadimovi a Fatime, ktorí boli rozdielneho náboženského vyznania, a preto nesmeli žiť spolu. Pochovali ich tam, kde ich našli ležať v objatí. O ich láske a o tom, ako rastú topole, sa rozpráva množstvo príbehov, aby si ľudia pri každom poryve vetra šeptom spomenuli na Fadima a Fatimu. Na náhrobku nie sú vyryté žiadne mená, no každé dieťa vo štvrti pozná mená tých mučeníkov lásky. Každý rok sa k hrobu vydáva procesia stoviek žien z celej kresťanskej štvrte. Trpezlivo čakajú, kým sa neobjaví slnko, a potom spustia dlhý žalospev o bezpráví, ktoré dvojica utrpela. Po procesii trvajúcej dve hodiny sa ženy s uplakanými očami vrátia domov. A to je už iný príbeh.

Udržiavaná ulička, šťastnou náhodou uchránená pred motorizovanou dopravou, pôsobí ako nádvorie kolónie domov. Okrem troch studených a daždivých mesiacov v roku ženy a starí muži zvyknú okolo pätnástej hodiny vyjsť von a posadiť sa pred dvere svojich domov. Deti pošlú von s loptami, hlinenými guľkami a kolobežkami, nech sa zo dve hodiny pohrajú na Kláštornom námestí alebo v ruinách. Uličku zatiaľ kropia vodou. Nielen preto, aby ju dočista umyli, ale aby v nej zavládol príjemný chlad. Ľudia popíjajú kávu a čaj, zbierajú a ďalej šíria klebety a často sa smejú. Okolo piatej podvečer sa sedenie skončí a na uličku sa s krikom a smiechom opäť vrátia deti.

Počas týchto dvoch hodín sa žiadny obchodník ani cyklista neodvážia rušiť túto pokojnú atmosféru. Jazykov žien z tejto uličky sa obávajú nielen v kresťanskej štvrti. Ich ostrosť už spoznali viacerí pouliční obchodníci, poštovní doručovatelia, policajti i žobráci. Hovorí sa, že to, čo pre Damašťanov znamenajú ich vychýrené ocelové nože, sú pre Jazmínovú uličku jazyky žien. Karím to

vedel, Aida sa však napriek tomu práve v tom čase chcela prejsť na bicykli okolo žien. Uvedomovala si, že mnohé jej lásku ku Karímovi závidia. Kým bola len vdovou, ženy s ňou v jej i v tejto uličke súcitili. Morálka však vdove zakazovala, aby sa zalúbila „skôr, ako uschne hlina na hrobe jej nebohého muža“. Ibaže láska si nepýta povolenie ani len od srdca a zo všetkého najmenej sa stará o hroby. Čudné, že išlo pritom o ženy, ktoré každoročne 23. júna oplakávajú tých dvoch milencov, aj keď v legende bol on moslim a ona kresťanka.

Nielen ženy, i muži v kresťanskej štvrti opovrhovali Aidou, ktorá sa zalúbila práve do moslima Karíma. „Akoby už nebolo kresťanských mužov,“ hundrali, keď ju zbadali. Oni, ktorí s vypnutými hrudami chválili počestné spolunažívanie ľudí, vyznávajúcich rozdielne náboženstvo, vnímali túto lásku ako prekročenie hranice, ktorú si sami určili. Akoby si láska mala pohl'adať pas, kým si začne podmaňovať srdce.

A Karím? Mal pripravenú odpoveď pre predavača zeleniny i holiča: „Ja nie som moslim ani kresťan, drúz⁴ ani žid. Mojm náboženstvom je láska, chápeš?“ Ale oni nechápali, akokoľvek zdvorilo prikyvovali, krútili hlavou alebo sa rozpačito usmievali.

Zdalo sa, že Aida zo dňa na deň mladne vďaka láske ku Karímovi, čo v nej vzplanula na jeseň minulého roka. Ženám bývajúcim v uličke to bolo nápadné. Nielenže nosila pestrejšie šaty, ale aj jej chôdza, smiech a spôsob, akým všetko pozorovala, mali zrazu čosi z drzého dievčaťa, ktoré zvedavo a neohrozene kráča životom. Ak by to však tie ženy čestne uznali, bolo by to priznanie vlastnej porážky. Preto sa v oboch uličkách tvrdilo, že

---

4 Drúzi – nábožensko-etnická komunita žijúca v Libanone, Izraeli a v Sýrii, pôvodne však pochádzajúca z Egypta (pozn. prekl.).

dôvodom odporu voči Aide sú jej voľné mravy a neúcta k vlastnej kresťanskej viere. Pritom nehralo žiadnu úlohu, že väčšina mužov a žien poznala z kresťanstva iba „Zdravas Mária“ a „Otčenáš“.

Susedky, ktoré pozývali na čaj alebo kávu každého okoloidúceho, sa ju už pozvať zdráhali. Zanevreli na vdovu, ktorá chňapla po takom atraktívnom a duchaplnom vdovcovi ešte skôr, ako si podaktoré ženy stihli premyslieť, aké plány by s ním mohli mať. Ona o tom všetkom vedela. Preto chcela bezpodmienečne podstupiť onen krst ohňom.

„Budem na teba dávať pozor,“ slúbil Karím, lebo svoju uličku dobre poznal a cítil, že Aida je odrazu neistá. V ten dôležitý deň stál s ňou a s bicyklom na historickej Rovnej ulici pred vchodom do Jazmínovej uličky. Ako často predtým, aj tentoraz mal na sebe košeľu i nohavice zo žltohnedej bavlny. Skúmavo sa na ňu zahľadel. „Naozaj chceš?“

„Áno,“ odvetila, „bezpodmienečne.“

„Ale nesmieš sa obzrieť. Poznáš ten príbeh o Lótovej žene?“

„Hej. Premenila sa na soľný stĺp, pretože nemala meno. Ja sa však volám Aida a premením sa na čokoládu, aby si ma mohol olizovať,“ povedala a pobožkala ho na ústa.

„Ach, bože! Musíme sa ponáhľať! Ty už teraz chutíš ako čokoláda,“ povzdychol si Karím. Muži sa nikdy neobzerajú, pomyslela si Aida, nasledujú každého, kto ich presvedčí, a rýchlo strácajú spojenie s minulosťou. Ženy sa obzerajú znovu a znovu, lebo vedia, čo znamená starosť, túžba, zvedavosť a súcitiť. Preto váhajú častejšie než muži. Vždy to tak bolo.

„Smiem prosieť, madam Čokoláda?“ spýtal sa Karím a ona vyštartovala. Krajčír Benjamín, ktorý mal práve malú prestáv-

ku a pri dverách svojho obchodíka popíjal kávu, pokrútil hlavou. Svoj názor vyjadril jednoznačne: krivým úsmevom.

Karím sa náhlil za Aidou v úzkej pasáži, ktorú obyvatelia volali „koridor“. Cítil jej neistotu a uchopil bicykel za tyč pod sedlom bez toho, aby si to všimla. Obe strany uličky zaplnili ženy a starí muži. Zazerali, niektorí si čosi šepkali. Pohoršenými pohľadmi hltali každúčkú zákutie jej tela. Aida to pociťovala ako bodnutia a pohľadom sa vyhýbala. Namiesto toho uprene hľadela na riadidlá a šliapala na pedále.

Akási stará žena sedela pri okne a jedla jablkový rez. Pri pohľade na Aidu zmeravela, potom pokrútila hlavou a čosi zakričala dovnútra. Z domu vybehla korpulentná žena, postavila sa k tej prvej a pred ústami si ťapla do dlaní, akoby chcela potlačiť výkrik.

Približne v polovici trasy, v úrovni obuvníkovho domu, zrazu vyskočila dvadsaťročná dcéra cukrára. Prebehla cez uličku, sadla si na voľnú stoličku vedľa domu svojho otca na druhej strane a rehotala sa ako kôň. Karím túto mladú vdovu poznal. Hovorilo sa, že jej muž, námornícky dôstojník, prišiel o život pri akomsi manévri na mori a ona sa od žiaľu načisto pomiatla. V noci často prespávala na katolíckom cintoríne na hrobe svojho muža a občas mu tam dokonca priniesla aj jeho oblúbené jedlo.

Aida zadržala dych, zaváhala a riadenie strhla opačným smerom, no tak prudko, že predné koleso sa zľahka dotklo kolien susedy Afify, manželky obuvníka Tumu. Žena vykrikla a na dlažbu vychrstla trochu kávy. Aida rýchlo stočila bicykel do stredu uličky a v poslednej chvíli sa dostala do bezpečia – spotená na celom tele.

„Veď dávaj pozor!“ vykrikla Afifa zdesene.

„Potrebuje okuliare,“ zasmiala sa iná žena.

„Kúpim jej jedny v kráme,“ vyprskla ktorási suseda.

„Zbláznila sa!“ zvolala zavalitá žena, ktorá Aidu ani nepoznala.

„Tie hormóny jej dávajú poriadne zabrať.“

„Ešte aby si tak na seba natiahla červené šortky!“

„A ten Karím už tiež nie je, čo býval.“

„Pomaly hlúpne.“

„Keď starí ľudia chvíľu pred svojím koncom začnú byť chlipní, je to ako keď si umierajúci prdne. Smútiacim sa protiví a ešte aj anjelov, ktorí si prišli po jeho dušu, odoženie. Ostane pri ňom len diabol. A to je...“ vykrikovala ďalšia žena, no jej posledné slová nebolo počuť, lebo všetky ženy sa rozrehotali.

Aida si tie hlasy nevedela zatriediť, no žalúdok jej zovrel kŕč. Tol'ko nenávisť len pre jednu jazdu na bicykli? Aj v iných uličkách sa jej ľudia posmievali, ale tol'ko jedovatých komentárov počula prvý raz. Bola to nenávisť. Ale z čoho plynie? Čo im vzala tým, že ľúbi Karíma a jazdí na bicykli? Azda Karím nežil po desaťročia medzi nimi osamelý? Veď ak by bol chcel jednu z týchto žien, určite by jej to povedal. Bola otcom ich nenávisť zúrivá? Alebo nenávisť striehla v ich dušiach už dávno a teraz si našla únikové miesto? Karímovi naskočili na chrbte zimomriavky. Najradšej by sa zastavil a ženám niečo povedal. Do hrdla sa mu tislí slová ostré ako ježkovia, ktoré sa chceli, no nemohli dostať von, a bolel ho hrtan. Mlčky sa náhlil ďalej a takmer mechanicky sa držal tyče sedla. Potom, keď smiech utíchol, pustil sa a utekal vedľa Aidy až na koniec uličky. Tam zastal, zatiaľ čo Aida jazdila dookola po Kláštoranom námestí, a keď ho dostihla, zvolala: „Zostaň tu! Ešte jedno kolo, a som pri tebe!“ Zazvonila a naisto zamierila naspäť. Najprv sa šinula rovno, potom zabočila tam, kde sa ulička zužuje a pripomína hrdlo fľaše. Karím ju v tej chvíli videl lepšie, lebo ako sa vracala, stála na pedáloch. Jednoducho

sa zdvihla a stála, rozpustilo šliapala do pedálov, celá natešená zvonila a len zľahučka, končekmi prstov sa pridržovala riadidiel. A už sa viac nenechala zmiast' ženami, keď jej zrazu vbehli pred bicykel. Zazvonila, vyplazila jazyk na Afifu a ufujazdila!

„Nemravnica bláznivá! Zadusila by ju vlastná hanba, keby nejaku v sebe mala!“ počula kričať Afifu. Aida konečne v dialke zbadala Karíma. Vystieral ruky ako Ježiš na neviditeľnom kríži a ona si pomyslela: „Kým žijem, budem ťa ľúbiť.“

Keď sa k nemu priblížila, pozvoľna začala brzdiť a takmer vznešene, elegantne zosadla. Oprela bicykel o múr domu vedľa kamennej lavičky na Kláštoranom námestí a privinula sa k nemu. „Ďakujem,“ zašepkala s tvárou pritisnutou k jeho hrudi. Potom k nemu zdvihla zrak a všimla si, že je spotený. Mal lesklé čelo a ojedinelé kvapky potu mu viseli ako strieborné noty medzi riadkami vrások. Hladil ju po vlasoch. „Bola si očarujúca... a bezočivá,“ povedal, nechal bicykel opretý o múr a pomaly sa s ňou pobral na námestie, aby si v tieni dožičili trochu čerstvého vzduchu. Kamenná lavička temer horela pod pražiacim slnkom.

Posadili sa na kamenný kváder v tieni a on začal písať Aidínu obľúbenú melódiu, no rozosmial sa, ako si spomenul na tvár Afify, skrivenú od strachu, a už nevládal písať. Aida jeho smiech ignorovala a melódiu, ktorá sa ponášala na spev kanárika, si pohvizdovala sama. Karímovo pískanie znelo ako škrípanie starej pumpy na bicykel a zároveň ako keď z deravého balóna uniká vzduch. Deti, ktoré sa neďaleko hrali guľky, sa zháčili. Pozorovali staršiu dvojicu a smiali sa, a keď zistili, že sa pritom nedá hvízdať, smiali sa väčšmi.

„Nejde to,“ skonštatovala Aida nahlas. „Pískanie a smiech spolu nefungujú. Musíš si vybrať jedno alebo druhé.“

Ešte dlho sedeli na kameni. Keď už na všetko okolo nich padol tieň, presťahovali sa na pohodlnejšiu lavičku pri záhradnom múre Karímovho domu. Vymieňali si slová, smiech, hvízdanie i bozky. Akýsi ryšavý chlapec s bledou, pehami posiatou tvárou štuchol pri hre kamaráta, ktorý práve jednou guľkou mieril na druhú. „Pozri na nich, zbláznili sa,“ oznamoval mu, no kamarát si ho nevšimol. Aj jeho mama pred chvíľou vavela, že tí dvaja sú blázni. On sa radšej sústreďoval na cieľ vzdialený asi dva metre. „Majú toľko rokov čo dedko a babka, a bozkávajú sa jak tí v kine.“ Druhý chlapec práve trafil do guľky, vyskočil a nadšene vykrikoval, naľakajúc toho ryšavého.

Aj Karím, hlboko ponorený v spoločnom bozku, sa vylakal. „Zostaň tu, hneď sa vrátim,“ pošepkal Aide a drevenou záhradnou brávkou vošiel do domu. Zakrátko sa vrátil s táckou, na nej dva poháre, fľaša araku, sklenná karafa s vodou a kockami ľadu i miska so solenými arašidmi.

Sklenná karafa bola orosená a kocky ľadu zvonili pri každom kroku ako zvony v dialke. Aida hľadela na svojho talentovaného pôžitkára a nanovo sa doňho zaľúbila.

Pripili si na vydarený „krst ohňom“ a poháre odložili na tácku.

„A teraz sa ešte aj opíjajú,“ prehodil ryšavý chlapec. Ten druhý mu stále nevenoval pozornosť. Nemal záujem o to, aby sa jeho úspešná séria prerušila, a opäť mieril na jednu z guľiek.

Slnko zapadalo za domami a posledné deti sa rozbehli domov. Mnohé z nich občas vyskočili do výšky ako žriebäta.

Aida s Karímom mlčky pozorovali, ako súmrak začína natmavo farbiť domy i zeleň kláštorných ruín a prikrývať svet čiernym plášťom. Na temnom tele mesta vzdorovali tme iba ojedinelé svetielka. „Som hladná,“ povedala Aida, pozrela sa na svojho milého a dodala: „A potom by sme chvíľku mohli štekliť oud.“

Karím išiel napred. V ten deň si zaumienil, že bude Aidu zvlášť rozmaznávať a pripraví jej jedlo, ktoré má veľmi rada – kebab pečený v rúre. Dnu teda doniesol tácku s fľašou araku, prázdnu karafou a s pohármi, zatiaľ čo ona odviezla bicykel cez domové dvere do dvora s kôľňou.

Karím znovu začal písať, tentoraz melódiu jednej starej piesne. Dúfal, že s pomocou Aidy ju z oudu vymámi. V kuchyni myslel na to, aké ťažké je preňho brkom presne udrieť na strunu a súčasne na nej prstami ľavej ruky pevne stlačiť príslušné miesto.

Oud mu darovala Aida, on vyskúšal viacero nástrojov, kým našiel ten pravý. Ukázala mu aj to, ako treba sedieť a držať oud tak, aby sa mu neposúval. Každý deň ho učila, ako si má rozcvičiť prsty, aby mohol nástroj rozozvučať a vylúdiť čistý tón.

Karím žasol nad jej vedomosťami. Zdalo sa, že Aida presne pozná nielen vlastnosti nástroja, ale i jeho históriu.

„Pred islamom mal oud tri páry strún,“ vysvetľovala mu v prvý deň, „v siedmom či ôsmom storočí mu pridali štvrtý pár. V tom čase ku každej telesnej šťave – každému živlu priradili jeden pár strún a struny dodatočne zafarbili. Najvyššie umiestnenú strunu nažltlo (žlč – oheň), druhú načerveno (krv – vzduch), ďalšiu na bielo (hlien – voda) a najnižšie napnutú strunu načierne (čierna žlč – zem).⁵ V deviatom storočí pridali piaty pár strún – pre dušu, bez ktorej by tie štyri telesné šťavy nemohli muzicírovať.“

„A akú farbu má duša?“ vyzvedal Karím.

„Ten pár strún nechali urobiť tak, aby bol priesvitný,“ odvetila Aida, „lebo duša je zmyslami neuchopiteľná a nestála.“

„Ale ja svoju dušu viem uchopiť,“ namietol Karím, pritiahol si Aidu k sebe, pobožkal ju a dodal: „Ba dokonca i bozkávať.“ Zasmiala sa. „Ako sa dá rozumne vyučovať takýto zaľúbený

---

⁵ Podľa asi najstaršej typológie temperamentov, ktorú vypracoval Hippokrates (pozn. prekl.).